

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

תורה – בראשית פרק מד'

(כד) וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל עֲבֹדָה אָבִי וַנִּגְדָּ לֹא אֶת דְּבַרֵי אֲדֹנָי: (כה) וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל עֲבֹדָה אָבִי וַנִּגְדָּ לֹא אֶת דְּבַרֵי אֲדֹנָי: (כה) וַהֲוֶה כִּד סְלִיקְנָא לְעֲבֹדָה אָבָא וְחַוִּינָא לֵה ית פְּתַגְמֵי רַבּוּנֵי: (כה) וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שָׁבוּ שָׁבְרוּ לָנוּ מְעַט אַכְלָל: (כה) וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שָׁבוּ שָׁבְרוּ לָנוּ מְעַט אַכְלָל: (כה) וַאֲמַר אָבּוּנָא תּוּבּוּ וְזָבּוּנוּ לָנָא זְעִיר עֵיבּוּרָא:

(כו) וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לְרַדָּת אִם יֵשׁ אַחִינוּ הַקָּטָן אֲתָנוּ וַיִּרְדְּנוּ כִּי לֹא נוּכַל לְרַאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאֲחִינוּ הַקָּטָן אֵינְנוּ אֲתָנוּ: (כו) וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לְרַדָּת אִם יֵשׁ אַחִינוּ הַקָּטָן אֲתָנוּ וַיִּרְדְּנוּ כִּי לֹא נוּכַל לְרַאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאֲחִינוּ הַקָּטָן אֵינְנוּ אֲתָנוּ: (כו) וַאֲמַרְנָא לֹא נְכוּל לְמִיחָת אִם אֵית אַחוּנָא זְעִירָא עֲמָנָא וְנַחוּת אַרְי לֹא נְכוּל לְמַחְזֵי אִפִּי גַבְרָא וְאֲחוּנָא זְעִירָא לִיתוּהֵי עֲמָנָא:

(כז) וַיֹּאמֶר עֲבֹדָה אָבִי אֵלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנַיִם יְלָדָה לִי אֲשֶׁתִּי: (כז) וַיֹּאמֶר עֲבֹדָה אָבִי אֵלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנַיִם יְלָדָה לִי אֲשֶׁתִּי: (כז) וַאֲמַר עֲבֹדָה אָבָא לָנָא אַתּוּן יְדַעְתּוּן אַרְי תְּרִין וְלִידֵת לִי אֲתָתִי:

נביא – יחזקאל פרק לו' כא-כד

(כא) וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִלְכוּ שָׁם וְקִבְצָתִי אֲתָם מִסְּבִיב וְהִבֵּאתִי אוֹתָם אֶל אֲדֹמְתָם: (כא) וְאֲתַנְבִּי לָהֶן כִּדְנָן אֲמַר יי אֱלֹהִים הָא אֲנָא מְקַרֵּיב ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּינֵי עַמֵּי אֲדַתְגְּלִיאוּ לְתַמָּן וְאֲכַנְנוּשׁ יתּוּהוֹן מִסְּחוּר סְחוּר וְאֵעִיל יתּוּהוֹן לֹאֲרַעְהוֹן:

(כב) וְעֵשִׂיתִי אֲתָם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמְלָךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכָלֶם לְמְלָךְ וְלֹא יִהְיֶה (וַיְהִי) עוֹד לְשָׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יִחַצּוּ עוֹד לְשִׁיתִי מִמְּלָכוֹת עוֹד: (כב) וְאֵעִבִּיד יתּוּהוֹן לְעַמָּא חַד בְּאֲרַעָא בְּטוֹר קוּדְשָׁא דִישְׂרָאֵל דִישְׂרָאֵל וּמְלַכָּא חַד יְהִי לְכוּלְהוֹן לְמַהוּי מְלַכָּא וְלֹא יִהוּן עוֹד לְתַרְדִּין עַמֵּמִין וְלֹא יִתְפַּלְגּוּן עוֹד לְתַרְתִּין מְלַכוֹן עוֹד:

(כג) וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֲתָם מִכָּל מוֹשְׁבֵיתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָּהֶם וְסִתְּרָתִי אוֹתָם וְהָיוּ לִי לְעַם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהֶם לְאֱלֹהִים: (כג) וְלֹא יִסְתַּאבּוּן עוֹד בְּמַעוֹתָהוֹן וּבְשִׁקּוּצֵיהוֹן וּבְכָל מִירְדֵיהוֹן וְאִפְרוּק יתּוּהוֹן מִכָּל מוֹתְבַנְיָהוֹן דְּחַבּוּ קַדְמֵי כְּהוֹן וְאֲרַכִּי יתּוּהוֹן וְיִהוּן קַדְמֵי לְעַם וְאֲנָא אֶהוּי לָהֶן לְאֱלֹהֵא:

(כד) וְעֲבַדִּי דוֹד מְלָךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעָה אֶחָד יִהְיֶה לְכָלֶם וּבְמִשְׁפָּטֵי יִלְכוּ וְחֻקֹּתֵי יִשְׁמְרוּ וְעֵשׂוּ אוֹתָם: (כד) וְעֲבַדִּי דוֹד מְלַכָּא עֲלֵיהוֹן וּפְרַנְסַס חַד יְהִי לְכוּלְהוֹן וּבְרִינֵי יִהְיוּן וְקִימֵי יִטְרוּן וְיַעֲבְדוּן יתּוּהוֹן:

כתובים – משלי י' יא'-יד'

(יא) מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יִכְסֶה חָמָס: (יא) מְבוּעָא דְחַיִּי פּוּמָא דְצַדִּיקִי וּפּוּמָהוֹן דְרִשִׁיעֵי נְכַסָּא חֲטוּפָא:

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

- (יב) שְׁנָאָה תַעֲוֹרֵר מְדַנִּים וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אֶהְבֶּה: (יב) סניאתא תגרג תגרי ועל כלהון סורחני מכסא רחמותא:
 (יג) בְּשִׁפְתַי נִבּוֹן תִּמְצָא חֲכָמָה וְשִׁבְט לִגְו חֶסֶד לֵב: (יג) בשפתי דסוכלתנא תשכח חכמתא ושבטא לפגרא דחסר רעינא:
 (יד) חֲכָמִים יִצְפְּנוּ דַעַת וּפִי אֹיִל מִחֲתָה קִרְבָּה: (יד) חכימי נטשון ידיעתא ופומיה דשטיא שציא קריב:

רש"י

- הזכיר' להם הקב"ה עד עכשיו שהרבו עבירות על פשעיהם. (ועל כל פשעים חכמה אהבה – כשישראל מטיבים מעשיהם הקב"ה מכסה על פשעיהם):
 (יג) בשפתי נבון תמצא חכמה – כשאלם מוכיח לנבון משיב לו חטאתי כגון דוד שאמר לנתן חטאתי (שמואל ב' יז). ושבט לגו חסר לב – אצל חסר לב אינו שומע עד שילקה כמו פרעה:
 (יד) חכמים יצפנו דעת – ישמרוהו בלבם שלא ישכחוהו:
 (יא) מקור חיים פי לדיק ופי רשעים וגומר – פיהם יכסה חמס שבלבם שמחליקין את שפתיהם ושנאה טמונה בלבם ואין פתרון מקרא זה דומה לפתרון העליון והענין יורה עליהם:
 (יב) שנאה תעורר מדנים – אפילו עבירה שנתנה לשכחה נזכרת ע"י מרבית עוונות בזה שנאה אחרונה ומעוררתן שכן יחזקאל הוכיח את ישראל על עבירות מלכים ואומר להם איש את שקולו עיניו השליכו וגו' (יחזקאל כ) כמה (שנים היחה) שנאה זו כבושה ולא

משנה – שבת פרק יא'

(א) הַזֹּזֵרֶק מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרְשׁוֹת הָרַבִּים, מִרְשׁוֹת הָרַבִּים לְרְשׁוֹת הַיְחִיד, חָיִב. מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרְשׁוֹת הַיְחִיד וְרְשׁוֹת הָרַבִּים בְּאִמְצַע, רַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּב. וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין:

כל אלו רשות היחיד הן. ואויר רשות היחיד כרשות היחיד עד לרקיע. ועובי הכתלים של רשות היחיד נדון כרשות היחיד. ורשות הרבים הוא כגון השווקים הרחובות המדברות והדרכים המפולשים להם, והוא שיהיה רחב הדרך שש עשרה אמה ולא יהיה עליו תקרה, ואיכא למאן דאמר שצריך נמי שיהיו צוקעים בהם ששים רבוא בכל יום כדגלי מדבר. ואויר רשות הרבים אינו כרשות הרבים אלא עד עשרה טפחים, ולמעלה מעשרה רשות הרבים מקום פטור הוא. ומקום שאין בו ארבעה על ארבעה וגובה משלשה

רע"ב – (א) הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים – רשות היחיד הוא מקום שהוקף ארבע מחילות גבוהות עשרה טפחים וזיניהן ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יותר על כן אפילו יש בו כמה מילין אם הוקף לדירה כגון מדינה שמוקפת חומה ודלתותיה נעולות בלילה, ומבואות שיש להן שלשה כתלים ולחי צרוח רביעית, וכן תל גבוה עשרה ורחב ארבעה, או חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, ואפילו כלים כגון ספינה ומגדל של עץ וכיוצא בהם אם יש בהם ארבעה על ארבעה בגובה עשרה

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

לרשות הרבים, או המכנים מרשות הרבים לרשות היחיד, חייב חטאת. מרשות הרבים לכרמלית, או מרשות היחיד לכרמלית, ומכרמלית לשתייה, פטור אצל אסור. מרשות היחיד או מרשות הרבים למקום פטור, או ממקום פטור לשניה, מותר לכתחלה. ואינו לריד לומר מכרמלית למקום פטור או ממקום פטור לכרמלית שהוא מותר. והמעציר מתחילת ארבע אמות לסוף ארבע אמות ברשות הרבים חייב חטאת, ככרמלית פטור אצל אסור, ברשות היחיד ובמקום פטור מותר לכתחילה לטלטל ולהעציר בכל הרשות כולו ואפילו הוא כמה מילין: רבי עקיבא מחייב – לסבירא ליה מי עבר החפץ באויר רשות הרבים בחוד עשרה הרי הוא כאילו נח. ורבנן סברי קלוטה בחוד עשרה באויר רשות הרבים לאו כמי שהונחה דמיא. אצל למעלה מעשרה שהוא מקום פטור כולי עלמא לא פליגי דפטור. והלכה כחכמים:

טפחים ולמעלה הוא מקום פטור, אפילו קואים וברקנין וגללין ברשות הרבים גבוהים משלשה ולמעלה ואין בהם ארבעה על ארבעה הרי הן מקום פטור. וכן מקום המוקף מחילות ואין בו ארבעה על ארבעה, או חריץ שאין בו ארבעה ועמקו משלשה ועד התהום, הרי זה מקום פטור. ומקום שהוקף ארבע מחילות גבהן משלשה ועד עשרה ויש בו ארבעה על ארבעה או יותר, או תל יש בו ארבעה על ארבעה או יותר גבוה משלשה ועד עשרה, או חריץ שיש בו ארבעה על ארבעה עמוק משלשה ועד עשרה, ומזוי סתום משלש רוחותיו שאין לו לחי או קורה ברוח רביעית, והיס והבקעה, כל אלו כרמלית הן. ופירוש כרמלית, ככרמלית, כלומר כמו אלמנה שאינה בתולה ולא נשואה לבעל, כך רשות זו אינה לא רשות היחיד ולא רשות הרבים. ואויר כרמלית ככרמלית עד עשרה, ומעשרה ולמעלה ככרמלית הוי מקום פטור. והמוליא מרשות היחיד

(ב) בייצד. שתי גזזטרואות זו כנגד זו ברשות הרבים, המושיט והזורק מזו לזו, פטור. היו שתייהן בדיוטא אחת, המושיט חיב, והזורק פטור, שפך היתה עבודת הלויים, שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים, מושיטין הקדשים מזו לזו, אבל לא זורקין. חלית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחבו ארבעה, הגוטל מהן והנותן על גבן, חיב, פחות מכו, פטור:

מרשות היחיד לרשות הרשות היחיד לך רשות הרבים במשכן: והמושיט חייב – ואף על פי שמושיט למעלה מעשרה, שמאינו האטה כיוצא בה במשכן מרשות היחיד לרשות היחיד ואורך רשות הרבים מפסיק ביניהן: שכן היתה עבודת הלויים – מושיטים מזה לזה למעלה מעשרה ואורך רשות הרבים באמצע. כיצד? [שתין] עגלות זו אחר זו ברשות הרבים ופורקי המשכן היו מושיטין לאותם שעל העגלות שאכלן הן סמוכות וקרובות, והן מושיטין לאלו שלפניהם, וכל אחת מהעגלות רשות היחיד הן: אצל לא זורקים – שאין

רע"ב (ג) כילד – רבנן קאמרי ליה: שתי גזזטרואות – והן נסרים יוצאים מכותל העליה ולחוץ על רשות הרבים, והגזזטרואות עלמון הן רשות היחיד. וכשהן זו כנגד זו בשני לדי רשות הרבים המושיט והזורק מזו לזו פטור, שלא מלינו זריקה והאטה במלאכת המשכן מרשות היחיד לרשות היחיד ורוחב רשות הרבים מפסיק ביניהן: היו שתייהן בדיוטא אחת – כלומר בעליה אחת באורך רשות הרבים ויש הפסק רשות הרבים ביניהן: הזורק פטור – הואיל ולמעלה מעשרה הוא, ולא מלינו זריקה

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

לעשרה. ותנח צור לעמקו ותנח סלע לגבהו: הנוטל מהן – ומניח ברשות הרבים או הנוטל מרשות הרבים ונותן על גבן חייב:

(ג) הזורק ארבע אמות בכהל, למעלה מעשרה טפחים, פזורק באויר, למטה מעשרה טפחים, פזורק בארץ. הזורק בארץ ארבע אמות, חייב. זרק לתוך ארבע אמות ונתגלגל חוץ לארבע אמות, פטור, חוץ לארבע אמות, ונתגלגל לתוך ארבע אמות, חייב:

לכותל ללא ארבע אמות מאוממות, לא אמרינו לעושי הדבילה ממעט בארבע אמות ואין כאן מתחילת ארבע לסוף ארבע, לכיון שאינו מבטל את הדבילה בכותל אין עביה ממעט כלום: ונתגלגל חוץ לארבע אמות פטור – שהרי לא נתכוין לזריקה של חייב: ונתגלגל לתוך ארבע אמות חייב – והוא נח משהו חוץ לארבע אמות קודם שנתגלגל לפניו:

הקרשים נזרקין מפני כ"דן: חולית הבור – עפר שמוציאין מחפירת הבור רגילין ליתן סביבות פי הבור כמין חומה להקיף, ואשמעינן דבור וחוליתו מאטרפין

רע"ב – (ג) הזורק ארבע אמות בכותל – מתחלת ארבע לסוף ארבע ונח בכותל הסמוך לרשות הרבים למעלה מעשרה טפחים, כגון שהיתה דבילה שמנה ונדקה בכותל למעלה מעשרה באויר רשות הרבים, פטור, דכל למעלה מעשרה ברשות הרבים מקום פטור הוא: למטה מעשרה כזרק בארץ – מתחלת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים וחייב, אף על פי שאין ממקום עקירת החפץ

(ד) הזורק בים ארבע אמות, פטור. אם היה רקק מים ורשות הרבים מהלקת בו, הזורק לתוכו ארבע אמות, חייב. וכמה הוא רקק מים. פחות מעשרה טפחים. רקק מים ורשות הרבים מהלקת בו, הזורק בתוכו ארבע אמות, חייב:

מהלכת זו – האי דכפליה תנא למלתייה, לאשמועינן דאפילו רקק רחב ארבעה הואיל והוא פחות מעשרה נדון כרשות הרבים. וכפל נמי ורשות הרבים מהלכת זו, לאשמועינן דאף על גב דאין מהלכים זו רבים אלא על ידי הדחק, הלך על ידי הדחק שמיה הלך:

רע"ב (ד) הזורק בים – מתחלת ארבע לסוף ארבע: פטור – דכרמלית הוא: רקק מים – שאינם גבוהים מן הארץ ויש בהם רפש וטיט נקראים רקק: ורשות הרבים מהלכת זו – שרבים מהלכים זו: וכמה הוא רקק – כמה הוא עמקו דנימא אכתי רשות הרבים הוא ולא נעשה כרמלית: ורקק מים ורשות הרבים

(ה) הזורק מן הים ליבשה ומן היבשה לים, ומן הים לספינה ומן הספינה לים, ומן הספינה לחברתה, פטור. ספינות קשורות זו בזו, מטלטלין מזו לזו. אם אינן קשורות, אף על פי שמקפחות, אין מטלטלין מזו לזו:

כשתי חרות: מוקפות – סמוכות זו לזו, כמו אין מקיפין צבועי (חולין מו:): אין מטלטלין מזו לזו – דכי מפרשי מהדדי כרמלית מפסקת צנייהו וצטל העירוב:

רע"ב – (ה) מן הים ליבשה – מכרמלית לרשות הרבים: מן הים לספינה – מכרמלית לרשות היחיד: מטלטלין מזו לזו – אם הן של שני בני אדם מטלטלים על ידי עירוב דהווי להו

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

(ו) הזורק וְנִזְפַר לְאַחַר שִׁיּצְתָהּ מִיָּדוֹ, קִלְטָהּ אַחַר, קִלְטָהּ כְּלָב, אוּ שְׁנִשְׂרָפָה, פְּטוּר. זָרֵק לְעִשׂוֹת חֲבוּרָה, בֵּין בְּאָדָם בֵּין בַּבְּהֵמָה, וְנִזְפַר עַד שֶׁלֹּא נִעֲשִׂית חֲבוּרָה, פְּטוּר. זֶה הַכֶּלֶל, כָּל חֲיָבֵי חֲטָאוֹת אֵינָן חֲיָבִין עַד שֶׁתִּהְיֶה תַּחֲלָתוֹן וְסוּפֵן שְׂגָגָה. תַּחֲלָתוֹן שְׂגָגָה וְסוּפֵן זָדוֹן, תַּחֲלָתוֹן זָדוֹן וְסוּפֵן שְׂגָגָה, פְּטוּרִין, עַד שֶׁתִּהְיֶה תַּחֲלָתוֹן וְסוּפֵן שְׂגָגָה:

נמי לא נזכר אלא שקלטה אחר וכו' פטור, דהוה ליה שנים שעשאוה פטורים. הא נחה, חייב חטאת. במה דברים אמורים, כשחזר ושכח; אבל לא חזר ושכח פטור שכל חייבי וכו': זה הכלל – לחטויי נמי מעביר חפץ ממקום למקום שאם עקר בשגגה ונזכר שהוא שצת קודם שיניח פטור:

רע"ב (ו) הזורק – בשצת בשוגג, ונזכר שהוא שצת לאחר שילאח האצן מתחת ידו קודם שתנוח, אפילו לא קלטה אחר אלא שנחה כדרכה פטור, דהכי תנן לקמן עד שתהא תחלתו וסופן בשגגה, והאי תחלתו בשגגה וסופו מזיד הואיל ונזכר שהוא שצת קודם שתנוח. ומתניתין הכי מפרשא, הזורק ונזכר לאחר שילאח מתחת ידו, אי

גמרא – שבת דף ק"ג ע"ב

אמר רבי אחא בר אבא אמר רבי יוחנן מניין לשנוי בגדים מן התורה שנאמר ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא דבי רבי ישמעאל לימודך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים לשוק והא רבי אחא בר חנינא נפיק אמר רבי אחא בריה דרב נחמן בטלאי על גב טלאי ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי רבינא אמר רבד איתמר ולא פליגי הא בגלימא הא בלבושיא ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מאי דכתיב כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף ערום בבגדים בלואים ויחף במנעלים המטולאים תנן התם רבב על המרדע חוצץ רבן שמעון בן גמליאל אומר עד כאיסר האיטלקי ועל הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל אף מצד אחד חוצץ בעא מיניה רבי שמעון בן לקיש מרבי חנינא מרדעת מצד אחד או משני צדדין אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דתנן רבי יוסי אומר של בנאין מצד אחד ושל בור משני צדדין ולא תהא מרדעת חשובה מבגדו של עם הארץ מאי בנאין אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים שעוסקין בבנינו של עולם כל ימיהן ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבידה בטביעות העין זה המקפיד על חלוקו להופכו ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שממנין אותו פרנס על הציבור זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

מקום ואומר ואפילו במסכת כלה ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו זה שמניח חפצו ועוסק בחפצי שמים והני מילי למיטרח בריפתיה ואמר רבי יוחנן איזהו תלמיד חכם כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה למאי נפקא מינה למנוייה פרנס על הציבור אי בחדא מסכתא באתריה אי בכוליה תנויה בריש מתיבתא:

רש"י על הגמרא

לכל שני: מרדעת מלך אחד או משני לדין – לר' ישמעאל דאמר בצגד מלך אחד, מרדעת מאי אמר זה ר' יוסי אומר של בנאים פליג אדר' יהודה, ואמר לר' ישמעאל צגד של בנאים, דהיינו תלמידי חכמים, שמקפידין על לבושיהן מלך אחד, ושל צור משני לדין: שמחזירים לו אצדה בטביעת עין – כיון שאמר אני מכירה, אף על פי שאינו נותן בה סימן, כדאמר באלו מלאכות (בבא מציעא כג, ב): המקפיד על חלוקה להפכו – לובשו כשהוא הפוך מקפיד עליו והפכו, שמקפיד עליו שלא יראו התפירות המגונות, ואימרי החלוק: בכל מקום – בכל התלמוד, ואפילו במסכת כלה ללא רגילי בה אינשי, וזה נתן לבו וגרסה, מסכת כלה ברייתא היא כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה: תלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו – כדאמר בפרק שביעי דיומא (עב, ב) כתוב אחד אומר ועשית לך ארון עץ וכתוב אחד אומר ועשו ארון עצי שטים וגו': למיטרח בריפתיה – דבר שאינו יכול לטרוח בו, וחיו תלוין בו, אם יודע להשיב במסכת שהוא עוסק בה ממנים אותו פרנס באתריה: ואם בכוליה תנויה – דקאי בהא מסכת, ומהדר במסכת אחרית:

מניין לשינוי בגדים – שהוא דרך כבוד לפני המקום: ולבש בגדים אחרים – והוא לא את הדשן, הזקיקו הכתוב ללבש בגדים פחותים בשעת הולאת הדשן שאינה עבודה חשובה, כדי שלא ימאסו בגדיו החשובים שעובד בהן עבודת אכילה ושתייה, כגון קיטור וניסוך: ותנא דבי ר' ישמעאל – דרשא דהאי קרא: בגדים שבישל בהם קדירה לרבו – דומיא דהולאת הדשן: אל ימזוג בהם לרבו – לפיכך הוצק ללבש בגדים פחותים: רב – שומן וחלב: חייב מיתה – שצריך להיות חשוב והגון לכבוד תורתו: משניאי – שממאסין עצמן בעיני הבריות, והבריות אומרים אוי להם ללומדי התורה שהם מאוסים ומגונים, נמאץ זה משניא את התורה: רבד איתמר – שכבת זרע, לשון מרובדים רבדתי ערשי (משלי ז) ריפתיו וקישטתיו בבשמים, מינים המכניסים תאוה, ותזקק לי: בגלימא – שהוא עליון אפילו רבב: בלבוש – שהוא תחתון, רבד און, רבב לא: על המרדעת – של חמור: חואץ – כל דבר חואץ לענין טבילה דקפיד עליה, וכל חליצה שמקפיד עליו חולאת: תנו התם – במסכת מקוואות, ונקט לה משום דבעי למימר של בנאים כו', לומר שדרך תלמיד חכם מקפיד על לבושו: משני לדין – שהיה בו הרבה על שנבלע בצגד, ונראה

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

זוהר – מקץ דף ר"ז ע"ב

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים פח) ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוֹעָתִי יוֹם צַעֲקָתִי בְּלִילָה נִגְדָּה. תָּא חֲזִי, דְּוֹד מַלְכָּא הוּוּה קָם בְּפִלְגוֹת לִילְיָא, וְאַשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָחוֹן, לְחֻדוּה דְּמַלְכָּא וּמִטְרוֹנִיתָא. וְדָא הוּוּה חֻדוּה דְּמַהִימְנוּתָא בְּאַרְעָא. בְּגִין דְּהָא אִיהוּ שְׁבַחָא דְּמַהִימְנוּתָא דְּאַתְחֲזִי בְּאַרְעָא:

דְּהָא לְעִילָא פְּתַחֵי בְּחֻדוּה שִׁירָתָא כְּמַה מְלָאכִין עַלְאִין, בְּכַמְה זִינִין דְּקָא מְשַׁבְּחוֹן בְּלִילְיָא בְּכָל סְטָרִין. כְּהָא גְּוֹנָא לְתַתָּא בְּאַרְעָא, מֵאן דְּמְשַׁבַּח לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּה בְּאַרְעָא בְּלִילְיָא, רְעִי בֵּיה (בעי) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּה. וְכָל אִינוֹן מְלָאכִין קְדִישִׁין דְּקָא מְשַׁבְּחוֹן לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּה, כְּלָהוּ צִיִּיתִין לְהוּוּה דְּקָא מְשַׁבַּח לִיה בְּלִילְיָא בְּאַרְעָא. דְּהָא תוֹשְׁבַחְתָּא אִיהוּ בְּשְׁלִימוֹ,

לְסַלְקָא יְקָרִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּה מִתְתָּא, וְלִזְמַרָא בְּחֻדוּה דִּיחֻדָּא: תָּא חֲזִי, דְּוֹד מַלְכָּא כְּתַב, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוֹעָתִי וְגוֹ, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוֹעָתִי, אִימְתִי אִיהוּ יִשְׁוֹעָתִי. כְּהוּוּה יוֹמָא דְּאַקְדָּמִית תוֹשְׁבַחְתָּא בְּלִילְיָא לְגַבְהָ, כְּדִין אִיהוּ יִשְׁוֹעָתִי בִּימְמָא:

וְתָא חֲזִי, דְּהָא בְּלִילְיָא, מֵאן דְּמְשַׁבַּח לְמַאֲרִיָּה בְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְּאוֹרֵייתָא, כְּדִין אַתְקָה בְּתַקִּיפוֹ בִּימְמָא בְּסְטָרָא דִּימִינָא. דְּהָא חוּטָא חַד נִפְקָא מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְכְדִין אַתְמַשְׁךְ עַלְיָה וְאַתְתַּקָּה בֵּיה. וְעַל דָּא אָמַר, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוֹעָתִי יוֹם צַעֲקָתִי וְגוֹ:

וּבְגִין כֵּן אָמַר, (תהלים קטו) לֹא הַמְתִּים יִהְלֹלוּ יְהוָה. לֹא הַמְתִּים, בְּגִין דְּאַצְטְרִיךְ לְשַׁבְּחָא חֵי לְחֵי. וּמַת לְחֵי לְאוּ חֵבִי, דְּכְתִיב לֹא הַמְתִּים יִהְלֹלוּ יְהוָה. וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהוָה, דְּהָא אֲנִן חֵיִין וְלִית לָן חוּלְקָא בְּסְטָרָא דְּמוּתָא כְּלָל. חֻזְקֵיהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חֵי חֵי הוּוּה יוֹדֵךְ פְּמוֹנִי, בְּגִין דְּחֵי אַתְקָרֵב לְחֵי. דְּוֹד מַלְכָּא אִיהוּ חֵי, וְקוּדְבָא דִּילְיָה לְחֵי הָעוֹלָמִים. וּמֵאן דְּאַתְקָרִיב לְגַבְיָהּ, אִיהוּ חֵי. דְּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְכְתִיב, (שמואל ב כ"ג) וּבְנִיחוּ בְּן יְהוּדָע בֶּן אִישׁ חֵי רַב פְּעָלִים מִקְבָּצָאֵל:

הלכה – הרמב"ם הלכות תשובה פרק ב'

(ב) שעיר המשתלח לפי שהוא כפרה על כל ישראל כהן גדול מתודה עליו על לשון כל ישראל שנאמר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל שעיר המשתלח מכפר על כל עבירות שבתורה הקלות והחמורות בין שעבר בזדון בין שעבר בשגגה בין שהודע לו בין שלא הודע לו הכל מתכפר בשעיר המשתלח והוא שעשה תשובה אבל אם לא עשה תשובה אין השעיר מכפר לו אלא על הקלות ומה הן הקלות ומה הן החמורות החמורות הן שחייבין עליהם מיתת בית דין או כרת ושבועת שוא ושקר אע"פ שאין בהן

חק לישראל – פרשת ויגש יום ב'

כרת הרי הן מן החמורות ושאר מצות לא תעשה ומצות עשה שאין בהן כרת הם הקלות:

(ג) בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה אין שם אלא תשובה התשובה מכפרת על כל העבירות אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו שנאמר רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם: